

[Riishøj]

spørgsmålstegn ved de sovjetiske hensigter. Det voksende engagement i landet efter 1978 fra sovjetisk side formåede ikke at forandre det folkedemokratiske partis politik og heller ikke at skabe enhed i partiet. Tværtimod engagerede Sovjetunionen sig gennem rådgivere og militært personel i støtte for et parti, som ikke havde den folkelige basis og gradvis mistede den.

Sovjetunionen kunne herefter, efter at have blandet sig, vælge at lade det folkedemokratiske parti miste magten, hvilket Sovjetunionen ud fra sine supermagtsinteresser åbenbart betragtede som for farligt på grund af USAs samtidige engagement i Iran. Det var jo samtidig med gidselaffæren og de voldsomme forandringer i Vestasien i 1979 og 1980 på baggrund af revolutionen i Iran, som bredte sig også til Pakistan.

Fra sovjetisk side skønnede man åbenbart, at udviklingen i Afghanistan var ukontrollabel og for risikofyldt, og at man gennem en militær aktion, som man ikke kunne overskue, med et snuptag kunne løse problemerne. Dette viste sig at være en fatal fejlkalkulation og det bedste udtryk for, hvordan en supermagt kan misforstå totalt og fejlvurdere en udvikling i et tredjeverdensland.

Vi behøver ikke at gå tilbage til 1930'erne for at finde paralleller. Der er en parallel, hr. Fischer nævnte. Der er også en parallel i Vietnamkrigen. Den er ikke parallel på alle måder, men i sin brutalitet og sine fejlurderinger af den tredje verden er der en parallel. Der er også en parallel til Frankrigs Algerkrig. Der er paralleller også efter anden verdenskrig til det, der er sket i Afghanistan. Sovjetunionen handler på en uhyggelig måde og på en uhyggelig supermagtsfacon.

Derimod er der ingen i dag – det var der nok dengang – der tror på, at invasionen udgik af et ønske om at blokere olieforsyningsvejene fra Golfen. Det var lige efter de voldsomme stigninger i oliepriserne. Der var en formodning om det dengang, men udviklingen siden har vist, at det øjensynligt meget sikkert ikke var hensigten. Faktisk bidrog Sovjetunionen efter invasionen gennem en forøget olieeksport til Vesten og gennem naturgasaftalerne med Vesteuropa til at afbøde oliekrisen i Vesteuropa.

Derfor kan der udmærket indgå strategiske overvejelser i besættelsen af Afghanistan ved siden af dette med uroen på sydflanken

og eventuelle økonomiske interesser. Det kan være forbindelsesvejene til Sydyemen, til Etiopien og til Syrien. Sådanne strategiske overvejelser har sikkert også været inde specielt fra militæret, specielt fra høgene i det sovjetiske hierarki. Alt taler derfor for, at Sovjetunionen invaderede for ikke at risikere politisk ustabilitet på landets sydflanke.

Det var første gang, Sovjetunionen handlede på denne vis over for et alliancefrit land. Man har gjort nøjagtig det samme i Østeuropa over for et land, der var inden for Østblokken. Her har man gjort det for første gang over for et land, som er alliancefrit og er det helt fundamentalt og har været det i årtier. Det er udtryk for en opfattelse, set fra et sovjetisk synspunkt, af det, man kalder styrkeforholdet, en opfattelse, der går ud på, at har man vundet et eller andet eller tror, man har vundet et eller andet politisk, så skal dette politiske resultat ikke tilsidesættes, i hvert fald ikke, hvis det er et grænseland. I Egypten og i Somalia få år før havde man gjort noget tilsvarende. Sovjetunionen frygtede i et grænseland temmelig sikkert at risikere noget lignende. Det er udtryk for det, vi kalder Bresjnevdoktrinen, det at kontrarevolutioner skal nedkæmpes, i hvert fald i grænsestaterne.

Andre steder i verden har Sovjetunionen uden at gribe militært ind accepteret nederlag og tilbageskridt, i Egypten og Somalia, men i grænselande risikerer man det ikke, i hvert fald ikke, hvis militæraktioner på en eller anden måde kan gennemføres. Over for Kina og Indien og lignende stater vil Sovjetunionen nok handle anderledes, men ikke over for de mindre lande. Det rammer altså i høj grad de små lande, i dette tilfælde et muhamedansk land.

Det er derfor glædeligt, at et overvældende flertal af de alliancefrie lande, heriblandt de muhamedanske, i FN har fordømt invasionen, og vi hilser også med glæde, at vi i dag kan vedtage en dagsorden med så bredt et flertal, som det er tilfældet. Det er kun hr. Maisted, der holder sig uden for selskabet.

Der kan ikke herske tvivl om, at krigen har voldt Sovjetunionen langt flere problemer end forventet. Øjensynlig er det taktikken at handle langsigtet, det vil sige at besætte de strategisk vigtige punkter, at uddanne en Sovjettro elite i Sovjetunionen selv, systematisk at udnytte de stammemodsætninger,